

Tyresö kommun
Utvecklingsförvaltningen
Karin Sundström

TJÄNSTESKRIVELSE

2013-11-28
1 (10)

Diarienummer
Dnr 2013/GAN 0039

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden

Delrapport om försöksverksamhet med sammanhållen utbildning i svenska språket

Förslag till beslut

Utvecklingsförvaltningen föreslår gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden att:

1. Godkänna delredovisningen om försöksverksamhet med sammanhållen svenska för invandrare och svenska som andra språk på grundläggande komvux samt kriterier för utvärderingen i juni 2014.

Britt-Marie Lundberg-Björk
Förvaltningschef

Karin Sundström
Utredare

Beskrivning av ärendet

Uppdraget

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden beslutade den 25 april 2013 att uppdra till utvecklingsförvaltningen att genomföra försöksverksamhet med sammanhållen utbildning i svenska språket år 2013-2014. Försöksverksamheten ska utvärderas i juni 2014. Den 23 maj 2013 beslutade nämnden att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram kriterier för utvärdering av försöksverksamhet med sammanhållen utbildning i svenska för invandrare/svenska som andraspråk. Vidare ska en delrapport lämnas senast i december 2013 och en eventuell förändring av organisationen inom utvecklingsförvaltningen ska utredas.

Kriterier för utvärdering av försöksverksamheten

Försöksverksamheten ska utvärderas i juni 2014. Det är då viktigt att det finns dokumenterat vilka åtgärder som vidtagits. Områden som omfattas är:

- Samordning av kurser för att ge eleven fler möjligheter att anpassa studierna till de egna uppställda målen.
- Gemensam strategi om hur kartläggning av elevens språkkunskaper bör genomföras
- Samarbete kring bedömning av resultat
- Pröva klassöverskridande arbete
- Möjligheten att kombinera studier och arbete/praktik är viktig och bör fungera som hittills.
- Övrigt som arbetsgruppen bedömer ligger i uppdraget för att fullgöra nämndens beslut

I samband med utvärderingen kommer en elevenkät att genomföras för att undersöka elevens upplevelse av den sammanhållna utbildningen. Vidare kommer personalen utvärdera det förändrade arbetssättet.

Sfi- utredningen

Den statliga Sfi- utredningen lämnade sitt betänkande ”Svenska för invandrare - valfrihet, flexibilitet och individanpassning” (SOU 2013:76) den 31 oktober till Utbildningsdepartementet.

Utredningen föreslår i korthet:

- Sfi och svenska som andraspråk inom grundläggande komvux slås ihop till en utbildning.
- Kurserna i sfi blir oförändrade men det blir ett förändrat system med mer sammanhållna studievägar.
- Sfi upphör som egen skolform och blir en del inom komvux vid sidan av grundläggande vuxenutbildning och gymnasial vuxenutbildning.
- Kraven ökar på utbildningsanordnarna att erbjuda sfi flexibelt och individanpassat. En bestämmelse införs i skollagen som innebär att huvudmannen ska verka för att sfi erbjuds på tider som passar eleven. Om eleven har andra aktiviteter som arbetsmarknadspolitiska program, annan utbildning, praktik, förvärvsarbete m.m., ska detta beaktas. Detta gäller bland annat också för föräldraledighet.
- Nationella valfrihetssystem reglerade i skollagen införs för sfi (sfi-peng) samt för grundläggande och gymnasial komvux.
- Valfrihetssystemet med sfi-peng ges en särskild utformning. Utbildningen ska anpassas helt efter elevens förutsättningar. Studierna fortsätter så länge eleven gör framsteg och tills studiemålen är uppnådda. Det öppnar för en starkt incitamentsbaserad

utbetalningsstruktur där "sfi-pengen" betalas ut efterhand som eleven når godkända betyg på de olika kurserna.

- Kommunerna kommer att ha ett fortsatt ansvar för mottagande av elever och ett utökat ansvar för vägledning bland annat inför valet av utbildningsanordnare. Kommunerna kommer också ha kvar möjligheten att erbjuda utbildning i egen regi. Detta blir en skyldighet om inga enskilda utbildningsanordnare etablerar sig på rimligt avstånd. Kommunerna ansvarar för att alla som har rätt till utbildning också får tillgång till den.
- Statens skolinspektion ska godkänna utbildningsanordnarna som huvudmän i enlighet med skollagen för att dessa ska få bedriva utbildning inom ramen för valfrihetssystemet. Skolinspektionen ska också svara för tillsyn och kontroll.
- Arbetsförmedlingen får möjlighet att upphandla sfi för personer med etableringsplan under förutsättning att detta sker ihop med andra arbetsmarknadspolitiska aktiviteter såsom praktik, yrkessvenska och/eller yrkesutbildning. För de flesta i den här gruppen kommer fortfarande det bästa alternativet vara att Arbetsförmedlingen hänvisar dem till hemkommunen för sfi. Efterhand som Arbetsförmedlingen bygger ut sina rutiner och kontrakterar fler utbildningsanordnare kan en större andel av etableringsgruppen bli aktuell. Arbetsförmedlingen kan successivt pröva rutiner och utvidga den här möjligheten.

Utredningen ska nu skickas ut på remiss och synpunkter ska inhämtas från kommuner, Skolverket och Skolinspektionen med flera.

Delrapport över försöksverksamheten i Tyresö

Biträdande rektor på C3L, sfi-samordnaren på Arbetscentrum, SFX-samordnare (yrkesinriktad svenska) och lärare vid C3L har lämnat en delrapport över arbetet med försöksverksamheten fram till den 15 november 2013. En slutrapport och utvärdering ska lämnas i juni 2014.

Erfarenheter

Logistiken är central eftersom samarbetet sträcker sig över kursnivåerna.

Helhetsbilden och försöksverksamhetens kritiska punkter växer fram vartefter, eftersom arbetet är mitt i processen.

Framtid

Under vårterminen 2014 fokuserar vuxenutbildningen på att samordna undervisningen och kartläggningen. Vuxenutbildningen kommer att utarbeta gemensamma strategier. Fokus är elevens kunskapsutveckling.

Påbörjade projekt

- Sfi och vuxenutbildningen arbetar gemensamt fram en struktur för samarbete och samsyn om vuxenutbildningens gemensamma uppdrag *Försöksverksamhet med sammanhållen utbildning i svenska språket.*
- Diskussioner förs om hur kurserna på sfi och grundläggande svenska som andraspråk bör organiseras för att ge eleven bästa möjliga förutsättningar för en optimal kunskapsutveckling.
- Sfi- elever från D-nivå deltar i *skrivarverkstaden* som C3L erbjuder alla svenska som andraspråkselever på fredagar mellan klockan 9.00 – 12.00. C3L:s lärare handleder eleverna. Under vårterminen 2014 kommer även Sfi- och SFX eleverna samt lärarna vara involverade i skrivarverkstaden.
- Schemaläggning inför våren -14 kommer att ge förutsättningar till samarbete.
- Strategier och metoder för hur vuxenutbildningen kartlägger elevens aktuella kunskaper diskuteras.
- Försteläraren engageras i att utveckla den individuella undervisningen där elevens kunskaper och förutsättningar är i fokus.

Förtydligande av ovanstående punkter med utgångspunkt från de kriterier utvecklingsförvaltningen kommer utvärdera verksamheten

Samordning av kurser för att ge eleven fler möjligheter att anpassa studierna till de egna uppställda målen.

Sfi (C och D nivå) och grundläggande svenska som andraspråk kommer att samarbeta. Gemensamma grammatikpass och genomgångar över kursgränserna. Samordning av gemensam samhällsinformation om t.ex. barandsäkerhet och konsumentfrågor. Distansundervisning för sfi- eleverna. Under vårterminen 2013 planeras två inriktningar på skrivarkurserna. En inriktning mot läsläsning och en mot genrepdagbok. SFX (yrkesinriktad svenska) har i dag en bokcirkel som D-elever kan bjudas in till. Diskussionsgrupper kommer att ledas av en ledare som inte har uppdraget att bedöma samtalet mot betygskriterierna.

Gemensam strategi om hur kartläggning av elevens språkkunskaper bör genomföras.

Två olika kartläggningsgrupper planeras, en för sfi och grundläggande svenska som andraspråk samt en för SFX och svenska som andraspråk på gymnasienivå. Vuxenutbildningen vill öka tydligheten om vilka valmöjligheter som finns för sfi-eleverna. En gemensam kartläggning av aktuella språkkunskaper ökar rättsäkerheten i bedömningen.

Samarbeta kring bedömning av resultat.

Kartläggning av aktuella kunskaper. Personalen delas upp i två arbetslag, ett för sfi och grundläggande där även SFX-lärarna vid behov deltar samt ett arbetslag för SFX och svenska som andraspråk på gymnasienivå.

Pröva klassöverskridande arbete.

Försteläraren involveras i försöksverksamheten. I första hand kommer försteläraren från C3L att bidra med kunskaper om hur vuxenutbildningen tillsammans kan utveckla det flexibla klassrummet och hur vi kan formulera ett gemensamt vuxenperspektiv om lärandet. sfi och SFX påbörjar samarbetet kring distanskurser.

Möjligheten att kombinera studier och arbete/praktik är viktig och bör fungera som hittills. Besök av praktiksamordnare en förmiddag och en eftermiddag varannan vecka föreslås.

Övrigt som arbetsgruppen bedömer ligger i uppdraget för att fullgöra nämndens beslut.

Vuxenutbildningen schemalägger gemensamma tider för ett första möte med eleverna. Syftet är att eleven snabbt kan lotsas till rätt nivå. En elev som redan har en yrkesutbildning ska lotsas vidare till SFX. Kartläggningen görs förslagsvis på fredagar när lärarteamet är samlat. När kartläggningen är klar meddelas underlaget till studie- och yrkesvägledare som gör en individuell studieplan för eleven. Ett annat alternativ är att vuxenutbildningen har introduktionsgrupper i cirka fem veckor för alla som börjar sfi. Det alternativet förändrar förutsättningarna för den strukturella planeringen men förändrar inte samsynen på kunskap.

Organisering av SFI i några andra kommuner i Stockholms län

På nämndens sammanträde i maj 2013 lämnades en redovisning över hur några kommuner i Stockholms län organiserat sin sfi- undervisning.

Nedan görs en sammanfattning.

Haninge

I Haninge kommun ligger sfi organisatoriskt under komvux. Biträdande rektor är ansvarig för sfi och grundläggande svenska som andra språk på komvux. En del lärare arbetar inom båda skolformerna och övriga har ett nära samarbete. Detta fungerar bra, enligt biträdande rektor, eftersom det ofta är samma elever och en samlad studieplan kan utarbetas.

Huddinge

I Huddinge kommun ligger sfi under komvux och det är en gemensam rektor. Ingen sfi anordnas i kommunal regi utan all utbildning sker av privata anordnare. Den grundläggande utbildningen i svenska som andra språk på komvux sker i egen regi. Det är just nu inget direkt samarbete mellan skolformerna, men diskussioner förs om hur det ska se ut i framtiden.

Nacka

I Nacka kommun används kundvalsmodellen inom sfi och eleven kan välja anordnare. Sedan i höstas har man även använt en modell med praktikcheckar kopplade till sfi för att få en närmare koppling till arbetsmarknaden. Solna kommun användes som modell. För komvux används också kundvalsmodellen. Från den 1 maj 2013 kommer kommunen att erbjuda och vägleda alla invandrare att börja på grundläggande svenska som andra språk direkt utan att läsa sfi först. Det är dock möjligt att läsa sfi om man vill.

Södertälje

I Södertälje kommun ligger sfi på avdelningen för vuxenutbildning. En annan del är komvux. Det finns en rektor för sfi och en annan för komvux (grundläggande och gymnasial). Lärarna på sfi undervisar bara där och det finns inget särskilt samarbete med lärarna och utbildningen för grundläggande utbildning i svenska som andra språk inom komvux. Det beror också på att omfattningen inom komvux är stor, 1300 elever varav 300 är flyktingar. Den största delen av komvux sker i kommunal regi, men det har skett en upphandling av en privat anordnare, som ska ta emot ca 400 sfi- elever och kombinera utbildning med praktik.

Organisation i Tyresö

I Tyresö kommun ligger sfi på Arbetscentrum och grundläggande svenska för invandrare på C3L. En försöksverksamhet ska genomföras med en sammanhållning utbildning av dessa två utbildningsformer under läsåret 2013-2014.

Det finns mycket kompetens bland sfi- lärarna om utbildning för elever med annat modersmål än svenska. Denna kunskap bör kunna användas effektivare om alla lärare som arbetar med utbildning i svenska för elever med annat modersmål än svenska samarbetar. Utbildningen inom grundläggande svenska har ändrats de senaste åren och det är nu mer elever med annat modersmål än svenska som läser varför personal och kompetens inom de båda skolformerna bör kunna användas effektivare.

Det är bra om all vuxenutbildning för samman under en chef. Det pedagogiska ledarskapet för rektorn blir därmed tydligare, vilket överensstämmer med bestämmelser om rektors ansvar.

Om sfi och grundläggande svenska integreras mer kan också studie- och yrkesvägledarna planera mer samlat för varje elev för att förkorta studietiden. Det kan också vara bra för elever både från andra länder och Sverige att gå tillsammans. Samarbete och samspel med andra gynnar lärandet i svenska språket.

Yrkesinriktad svenska SFX ligger redan idag under komvux. C3L arbetar också med lärlingsutbildningarna och har därmed kunskap om samarbete med olika arbetsgivare i kommunen. Detta sätt att lära sig svenska inom sitt yrkesområde har i flera utvärderingar och forskning visat sig positivt. Elevernas studiemotivation, självkänsla och studietakt ökar.

Av de som går på sfi i Tyresö är endast ett fåtal flyktingar. Det stora flertalet är arbeidskrafts- eller anhöriginvandrare. Detta gör att de flesta redan arbetar. Målet för många av dessa personer är inte att studera vidare utan att arbeta. Det är viktigt att ha ett nära samarbete med Arbetscentrum och Arbetsförmedlingen för att den studerande ska få hjälp på arbetsmarknaden och med att få praktik.

Slutsatser

I den statliga sfi- utredningen, som lämnade sitt betänkande den 31 oktober 2013 förslås att svenska för invandrare (sfi) och svenska som andraspråk inom grundläggande komvux slås ihop till en utbildning och att sfi upphör som egen skolform och blir en del inom komvux vid sidan av grundläggande vuxenutbildning och gymnasial vuxenutbildning.

Sveriges Kommuner och Landsting framhåller i ett positionspapper att sfi och svenska som andraspråk inom grundläggande komvux bör samlas i en skolform. Genomgången av förhållandena i några andra kommuner i Stockholms län visar också att överväganden görs för att få tillstånd en bättre samordning mellan de olika utbildningsformerna.

Arbetscentrum och C3L har nu påbörjat arbetet med att planera det konkreta genomförandet av försöksverksamheten, vilket delredovisningen ovan visar. Ett led i detta arbete är att C3L och sfi fr.o.m. 2014 flyttar till gemensamma lokaler i Tyresö gymnasium. Försöksverksamheten med sammanhållen utbildning i svenska språket ska utvärderas i juni 2014.